

WYKAZ ZMIAN

DO SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW PROGRAMU FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA MAŁOPOLSKI 2021-2027

Uchwałą ZWM nr 1959/23 z dnia 17 października 2023 r.:

- a) uzupełniono jednostki miary w tych działaniach SzOP, w których występowały braki w tym zakresie w polu: „*Minimalny wkład własny beneficjenta*”;
- b) w działaniu 1.5:
 - w polu *Uproszczone metody rozliczania* usunięto metody: „ - stawka jednostkowa (stawka godzinowa personelu projektu) [art. 55(2-5) CPR]” oraz „- do 40% stawka ryczałtowa na koszty projektu inne niż koszty personelu (podstawa wyliczenia: koszty bezpośrednie personelu) [art. 56 CPR]”, a w ich miejsce dodano metodę: „- **do 7% stawka ryczałtowa na koszty pośrednie (podstawa wyliczenia: koszty bezpośrednie) [art. 54(a) CPR]**” - aktualnie w odniesieniu do działania 1.5 typ projektu A i B nie planuje się zastosowania innych metod uproszczonych niż metoda stawki ryczałtowej kosztów pośrednich;
- c) w działaniu 1.7:
 - w polu „*Opis działania*” w zapisie wskazującym, że w ramach działania wspierane będą projekty dotyczące e-geodezji uzupełniono treść o zapis: „***i e- kartografii***”;
- d) w działaniu 1.11:
 - w polu „*Opis działania*” doprecyzowano zapis w brzmieniu: „*Z możliwości uzyskania wsparcia wykluczone będą natomiast rozwiązania o mniej specjalistycznym charakterze (np. zakup oprogramowania biurowego, księgowego, systemy operacyjne komputerów osobistych)*” poprzez nadanie mu brzmienia: „***Z możliwości uzyskania wsparcia wykluczone będą natomiast rozwiązania o mniej specjalistycznym charakterze (zakup oprogramowania biurowego, księgowego, systemy operacyjne komputerów osobistych, powszechnie znane i dostępne oprogramowanie, stosowane przez firmy o różnym profilu działalności).***”

oraz dodanie przypisu w brzmieniu:

„Warunek uznaje się za spełniony a priori dla wszystkich projektów wdrażanych w ramach działania z uwagi na ponadstandardowe ryzyko związane z przeprowadzeniem transformacji cyfrowej przedsiębiorstwa”;
- e) w działaniu 1.15:
 - w polu „*Opis działania*”, w odpowiedzi na uwagi zgłoszone w ramach opiniowania kryteriów wyboru projektów przez Komitet Monitorujący FEM, doprecyzowano zapisy odnoszące się do typów projektów wspieranych w ramach działania poprzez zmianę zapisu w brzmieniu: „*C. wsparcie*

inwestorów i eksporterów w regionie w ramach systemowego, koordynowanego przedsięwzięcia, realizowanego w partnerstwie regionalnych wyspecjalizowanych instytucji otoczenia biznesu oraz samorządu województwa małopolskiego” na zapis: „*C. wsparcie inwestorów i eksporterów w regionie w ramach systemowego, koordynowanego przedsięwzięcia, realizowanego w partnerstwie wyspecjalizowanych, **regionalnych instytucji** oraz samorządu województwa małopolskiego*” , a także doprecyzowanie zapisu wskazującego na preferencyjne traktowanie podmiotów nie prowadzących działalności eksportowej, poprzez nadanie mu brzmienia: „*nie prowadzące działalności eksportowej, tj. których przychody ze sprzedaży zagranicznej w ostatnim roku obrachunkowym wynoszą 0,*”

- w polu „Opis działania” w odpowiedzi na uwagi zgłoszone w ramach opiniowania kryteriów wyboru projektów przez Komitet Monitorujący FEM, wprowadzono definicję IOB w brzmieniu: „***Instytucje otoczenia biznesu - podmioty nie działające dla zysku lub przeznaczające zysk na cele statutowe, zgodne z zapisami statutów lub dokumentów równoważnych, prowadzące działalność mającą na celu tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju innowacji i przedsiębiorczości***”;
- w odpowiedzi na uwagi zgłoszone w ramach opiniowania kryteriów wyboru projektów przez Komitet Monitorujący FEM, w polu „Typ beneficjenta ogólny” dodano zapis: „***Służby publiczne***” oraz w polu „Typ beneficjenta szczegółowy” dodano zapis: „***Jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego***”;

f) w działaniu 2.1:

- w polu „alokacja ogółem” kwota: 88 235 295 euro zostaje zastąpiona kwotą: **70 588 236 euro**
- w polu „alokacja UE”: kwota 75 000 000 euro zostaje zastąpiona kwotą: **60 000 000 euro**

Powyższe zmiany wynikają z przeniesienia 15 000 000 euro z typu projektu 2.1 B Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, na działanie 2.18 Poprawa efektywności energetycznej ZIT, IIT - Instrument finansowy.

- w polu „Opis działania” –
 - ***dodano zapis w brzmieniu: „Celem działania jest wsparcie inwestycji przyczyniających się do podnoszenia efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach, budynkach użyteczności publicznej i budynkach wielorodzinnych mieszkalnych poprzez inwestycje ograniczające zużycie energii elektrycznej i ciepłej, obniżenie emisyjności a także dywersyfikację źródeł wytwarzania energii. Wsparcie w ramach Działania udzielane jest wyłącznie w***

formie instrumentów finansowych z przeznaczeniem na następujące typy projektów:” – dodany został krótki opis wprowadzający wraz z informacją, iż działanie jest wdrażane wyłącznie w formie IF;

- w polu „Opis działania” – typ A Głęboka modernizacja energetyczna przedsiębiorstw
 - *zapis w brzmieniu: „c) zastosowania odnawialnych źródeł energii – jako element projektu i jeśli produkcja energii elektrycznej nie stanowi podstawowej działalności przedsiębiorstwa” – otrzymuje brzmienie: ”***f) budowa i przebudowa instalacji OZE wraz z magazynem energii – jako niedominujący element inwestycji pod warunkiem, że produkcja en. elektrycznej nie stanowi podstawowej działalności przedsiębiorstwa. Dodatkowo jednostki OZE będą musiały być w pierwszej kolejności w pełni dedykowane potrzebom energetycznym przedsiębiorstwa i do nich dostosowane, a jedynie niewykorzystana część en. elektrycznej może być oddawana do sieci dystrybucyjnej.**” – uzupełniono zakres rzeczowy o możliwości wsparcia dla magazynów energii, jako elementu projektu.
 - *dodano zapis w brzmieniu: „e) wprowadzanie systemów zarządzania energią - jako element uzupełniający”* – uzupełnienie opisu zakresu rzeczowego;
 - *dodano zapis w brzmieniu: „g) wymiana dotychczasowych instalacji grzewczych (zasilanych węglem kamiennym, brunatnym, torfem, łupkami bitumicznymi), ale zgodnie z następującą hierarchią: w pierwszej kolejności - montaż OZE, w drugiej - przyłączenie do sieci ciepłowniczej, w trzeciej - zastosowanie kotłów i systemów grzewczych zasilanych gazem ziemnym, pod warunkiem, że jest to możliwe technicznie i uzasadnione ekonomicznie (przy równoczesnej termomodernizacji budynku/obiektu) - jako element uzupełniający.*” - dopisano warunki pod jakimi jest możliwa wymiana dotychczasowej instalacji grzewczej w ramach programu
 - **Dokonano zmian edycyjnych** polegających ograniczeniu powtarzania się kilka razy tych samych informacji, wypunktowania najważniejszych informacji.
- w polu „Opis działania” – typ B Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej:
 - *dodano zapis w brzmieniu:*

„Potencjalny zakres wsparcia dla projektu typu B:

a) kompleksowa modernizacja energetyczna budynku, w tym ocieplenie przegród, wymiana okien, drzwi zew., oświetlenia na energooszczędne

b) instalacja OZE wraz z magazynem energii na potrzeby własne budynku (moc instalacji OZE powinna odpowiadać zapotrzebowaniu na en. elektryczną/cieplną budynku)

c) zastosowanie systemów monitorowania i zarządzania energią w budynku

d) przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja systemów chłodzących

e) wymiana dotychczasowych instalacji grzewczych (zasilanych węglem kamiennym, brunatnym, torfem, łupkami bitumicznymi), ale zgodnie z następującą hierarchią: w pierwszej kolejności - montaż OZE, w drugiej - przyłączenie do sieci ciepłowniczej, w trzeciej - zastosowanie kotłów i systemów grzewczych zasilanych gazem ziemnym, pod warunkiem, że jest to możliwe technicznie i uzasadnione ekonomicznie (przy równoczesnej termomodernizacji budynku/obiektu) - jako element uzupełniający.”

Dodany zapis ma na celu wyłącznie przybliżenie zakresu rzeczowego jaki jest możliwy do realizacji w ramach projektu.

- Usunięto zapis w brzmieniu: **„Uzupełnieniem obszaru wsparcia mogą być działania w zakresie podnoszenia świadomości, edukacji, doradztwa w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, promowania oszczędności energii, gospodarki o obiegu zamkniętym i wykorzystania OZE”**. Zapis ten wynika bezpośrednio z zapisów Programu i będzie realizowany w ramach oddzielnego działania 2.6
- **Dokonano zmian edycyjnych** polegających ograniczeniu powtarzania się kilka razy tych samych informacji, wypunktowania najważniejszych informacji.
 - w polu „Opis działania” – typ C Głęboka modernizacja energetyczna budynków wielorodzinnych mieszkaniowych
- dodano zapis w brzmieniu:

„Potencjalny zakres wsparcia dla projektu typu C:

a) kompleksowa modernizacja energetyczna budynku, w tym ocieplenie przegród, wymiana okien, drzwi zew., oświetlenia na energooszczędne

b) instalacja OZE wraz z magazynem energii na potrzeby własne budynku

c) zastosowanie systemów monitorowania i zarządzania energią w budynku,

d) przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja systemów chłodzących

e) wymiana dotychczasowych instalacji grzewczych (zasilanych węglem kamiennym, brunatnym, torfem, łupkami bitumicznymi), ale zgodnie z następującą hierarchią: w pierwszej kolejności - montaż OZE, w drugiej -

przyłączenie do sieci ciepłowniczej, w trzeciej - zastosowanie kotłów i systemów grzewczych zasilanych gazem ziemnym, pod warunkiem, że jest to możliwe technicznie i uzasadnione ekonomicznie (przy równoczesnej termomodernizacji budynku/obiektu) - jako element projektu.” Dodany zapis ma na celu wyłącznie przybliżenie zakresu rzeczowego jaki jest możliwy do realizacji w ramach projektu.

- **Dokonano zmian edycyjnych** polegających ograniczeniu powtarzania się kilka razy tych samych informacji, wypunktowania najważniejszych informacji.
- we wszystkich typach projektów A, B i C - doprecyzowano, iż oszczędność energii dotyczy energii „**pierwotnej**”
- zapis w brzmieniu: „**Szczegółowe warunki wsparcia oraz zasady realizacji projektów, ujęte zostaną w regulaminie naboru**” – otrzymuje brzmienie: „**Zakres i obszar zastosowania IF oraz warunki przyznawania wsparcia zostaną określone w Strategii inwestycyjnej dla IF w ramach programu regionalnego FEM 2021-2027, w oparciu o ocenę ex-ante, zgodnie z art. 58 rozp. ogólnego.**”
- dodano zapisy w brzmieniu: „**Jeżeli ZIT/IIT OPK przewiduje realizację projektów w danym typie projektu to wyłączeniu w naborze w tym typie operacji podlegają podmioty będące członkami danego ZIT/IIT OPK, ich jednostki organizacyjne oraz podmioty z nimi powiązane. Wyłączenie nie dotyczy proj. ujętych w Strategii Partnerstw CWD–Pilotaż.**” Beneficjent jakim jest ZIT/IIT OKP będzie otrzymywał wsparcie w ramach działania 2.18, w którym została wydzielona alokacja wyłącznie dla tego beneficjenta
- w polu „**Wskaźniki produktu**” dodano wskaźnik: **PLRO241 Powierzchnia budynków MŚP poddanych termomodernizacji** oraz w polu „**Wskaźniki rezultatu**” dodano wskaźniki: **PLRR015 Ilość wytworzonej energii elektrycznej i ciepłej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji, PLRR016 Ilość wytworzonej energii elektrycznej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji, PLRR017 Ilość wytworzonej energii ciepłej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji;**
- **Usunięto wskaźniki dotyczące rozwoju sieci ciepłowniczych – projekty będą realizowane w ramach innych działań.**

g) w działaniu 2.8:

- w polu „alokacja ogółem” kwota: 0 euro zostaje zastąpiona kwotą: **15 000 000 euro**
- w polu „alokacja UE”: kwota 0 euro zostaje zastąpiona kwotą: **17 647 059 euro**

Powyższe zmiany wynikają z przeniesienia 15 000 000 euro z typu projektu 2.1 B Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej.

- w polu „Opis działania” –
 - ***dodano zapis w brzmieniu: „Wsparcie będzie oferowane w obszarze generowania energii w szczególności w systemie rozproszonym, w oparciu o lokalne uwarunkowania i potencjał dostępnych zasobów. Wsparcie w ramach Działania udzielane jest wyłącznie w formie instrumentów finansowych z przeznaczeniem na następujące typy projektów:”*** – dodany został krótki opis wprowadzający wraz z informacją, iż działanie jest wdrażane wyłącznie w formie IF;
 - Wprowadzone zostały dodatkowe opisy dla każdego z typów projektów w celu uszczegółowienia zakresów wsparcia. Dodatkowo dla każdego typu projektów zostały wprowadzone oddzielnie warunki dostępowe. Wprowadzono zapisy w brzmieniu:

„Typ projektu A. Wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych Budowa i rozbudowa instalacji OZE w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, w tym z zastosowaniem magazynów energii działających na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci.

Dofinansowanie w ramach instrumentu przewiduje budowę jednostek wytwarzania energii wykorzystujących m.in. energię biomasy, biogazu, biometanu, wiatru, promieniowania słonecznego, wody.

Dopuszczalne jest dofinansowanie magazynów energii elektrycznej jako samodzielnych projektów działających na potrzeby istniejącego źródła OZE.

W przypadku inwestowania przez odbiorców ostatecznych w instalacje wykorzystywane do wytwarzania energii elektrycznej, może ona być wytwarzana na potrzeby własne, jak również z możliwością sprzedaży do sieci.

Uzupełniająco (do 20% kosztów kwalifikowalnych) wsparcie może obejmować budowę stacji ładowania pojazdów elektrycznych wykorzystujących energię z danego źródła/magazynu energii realizowanego w ramach projektu.

Warunki dostępowe dla typu projektu A:

1. Moce przewidziane do wsparcia w ramach wytwarzania energii elektrycznej:

a) wiatr: nie więcej niż 5 MWe

b) biomasa: nie więcej niż 5MWe,

c) biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe,

d) woda: nie więcej niż 5 MWe

e) promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 Mwe.

2. Ww. wartości dotyczą sumarycznej mocy wszystkich jednostek wytwórczych danego rodzaju OZE wchodzących w skład projektu.

3. Moc magazynu przewidziana do dofinansowania w projekcie samodzielnym: nie więcej niż 1 Mwe.

4. W przypadku magazynów realizowanych w ramach projektów kompleksowych wraz z instalacjami OZE ich moc nie powinna przekraczać sumarycznej mocy wszystkich jednostek wytwórczych wchodzących w skład tej instalacji.

5. Inwestycje w elektrownie wodne ograniczone będą do działań dotyczących istniejących obiektów, wyposażonych w hydroelektrownie. Wsparcie nie może powodować nieosiągnięcia dobrego stanu lub potencjału jednolitych części wód, nie może pogarszać stanu lub potencjału jednolitych części wód oraz nie może mieć znaczącego wpływu na cele ochrony obszarów objętych siecią Natura 2000.”

Typ projektu B. Wytwarzanie energii cieplnej ze źródeł odnawialnych

- Budowa i rozbudowa instalacji OZE w zakresie wytwarzania ciepła i chłodu przy wykorzystaniu energii geotermalnej, słonecznej, pomp ciepła, biomasy z zastosowaniem magazynów ciepła działających na potrzeby danego źródła OZE wraz z przyłączeniem do sieci.**

- Dopuszczalne jest dofinansowanie magazynów energii odnawialnej jako samodzielnych projektów do istniejących instalacji do produkcji ciepła działających na potrzeby istniejącego źródła.**

Warunki dostępne dla typu projektu B:

1. Moce przewidziane do wsparcia w ramach wytwarzania energii cieplnej:

a) biomasa: nie więcej niż 5 MWth,

b) promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWth,

c) geotermia: nie więcej niż 2 MWth,

d) biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth.

2. Ww. wartości dotyczą sumarycznej mocy wszystkich jednostek wytwórczych danego rodzaju OZE wchodzących w skład projektu.

Typ projektu C. Projekty kompleksowe wykorzystujące OZE do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej

Dopuszcza się możliwość łączenia projektów typu A i B przy zachowaniu wskazanych dla tych typów limitów mocy.

Typ projektu D. Klastry energii, spółdzielnie, wspólnoty energetyczne

Wsparciem w rozwój lokalnych odnawialnych źródeł energii objęte zostaną projekty realizowane poprzez społeczności energetyczne (w tym klastry energii, spółdzielnie energetyczne oraz inne społeczności energetyczne wynikające z wdrożenia Dyrektywy RED II), grupowo działających prosumentów ze szczególnym uwzględnieniem roli JST (w szczególności gminy i związki gmin) tworzących tego typu lokalne społeczności i wspólnoty energetyczne. Wsparcie inwestycyjne kierowane do istniejących podmiotów, które będą mogły wdrażać adekwatne dla podmiotu usługi energetyczne, w tym wytwarzanie, magazynowanie, zarządzanie i dystrybucja energii w ramach podmiotu. Dopuszczalne będą instalacje hybrydowe łączące w sobie więcej niż jedno źródło OZE.

W odniesieniu do sieci elektroenergetycznych w ramach systemów społeczności energetycznych realizacja ww. zakresu inwestycji będzie możliwa pod warunkiem uzgodnienia projektów indywidualnych z Instytucją Koordynującą Umowę Partnerstwa.

Brak limitów mocy OZE w odniesieniu do inwestycji realizowanych w typie D.”

- zapis w brzmieniu: „Szczegółowe warunki wsparcia oraz zasady realizacji projektów, ujęte zostaną w regulaminie naboru” – otrzymuje brzmienie: „**Zakres i obszar zastosowania IF oraz warunki przyznawania wsparcia zostaną określone w Strategii inwestycyjnej dla IF w ramach programu regionalnego FEM 2021-2027, w oparciu o ocenę ex-ante, zgodnie z art. 58 rozp. ogólnego.**”
- dodano zapisy w brzmieniu: „**Jeżeli ZIT/IIT OPK przewiduje realizację projektów w danym typie projektu to wyłączeniu w naborze w tym typie operacji podlegają podmioty będące członkami danego ZIT/IIT OPK, ich jednostki organizacyjne oraz podmioty z nimi powiązane. Wyłączenie nie dotyczy proj. ujętych w Strategii Partnerstw CWD–Pilotaż.**” Beneficjent jakim jest ZIT/IIT OKP będzie otrzymywał wsparcie w ramach działania 2.22, w którym została wydzielona alokacja wyłącznie dla tego beneficjenta
- dodano zapisy w brzmieniu:

„Ostatecznymi odbiorcami wsparcia w ramach działania mogą być:

- **jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia,**

- **jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego**
- **podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego**
- **przedsiębiorstwa (w tym MŚP),**
- **wspólnoty energetyczne, w tym klastry energii i spółdzielnie energetyczne,**
- **wspólnoty, spółdzielnie mieszkaniowe i TBS,**
- **podmioty ekonomii społecznej**
- **uczelnie**
- **organizacje pozarządowe,**
- **policja, straż pożarna i służby ratownicze**
- **partnerstwa instytucji pozarządowych**
- **podmioty wykonujące działalność leczniczą, w rozumieniu ustawy o działalności leczniczej**
- **osoby fizyczne”**

Wprowadzono do Opisu działania listę potencjalnych odbiorców ostatecznych w celach informacyjnych.

h) w działaniu 2.18:

- w polu „Opis działania” –
 - ***dodano zapis w brzmieniu: „Celem działania jest wsparcie inwestycji przyczyniających się do podnoszenia efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach, budynkach użyteczności publicznej i budynkach wielorodzinnych mieszkalnych poprzez inwestycje ograniczające zużycie energii elektrycznej i ciepłej, obniżenie emisyjności a także dywersyfikacje źródeł wytwarzania energii. Wsparcie w ramach Działania udzielane jest wyłącznie w formie instrumentów finansowych z przeznaczeniem na następujące typy projektów:”*** – dodany został krótki opis wprowadzający wraz z informacją, iż działanie jest wdrażane wyłącznie w formie IF;
 - ***w nazwie typ projektu A usunięto zapis „Zintegrowane Inwestycje Terytorialne IF”*** – wprowadzone pomyłkowo zawężenie. W tym działaniu wsparcie również jest kierowane do Instrumentu Terytorialnego Otulina Podkrakowska.
- w polu „Opis działania” – typ A
- *dodano zapis w brzmieniu:*

- **„Potencjalny zakres wsparcia dla projektu typu A:**

a) kompleksowa modernizacja energetyczna budynku, w tym ocieplenie przegród, wymiana okien, drzwi zewnętrznych, oświetlenia na energooszczędne

b) instalacja OZE wraz z magazynem energii na potrzeby własne budynku (moc instalacji OZE powinna odpowiadać zapotrzebowaniu na energię elektryczną/ciepłą budynku)

c) zastosowanie systemów monitorowania i zarządzania energią w budynku

d) przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja systemów chłodzących

e) wymiana dotychczasowych instalacji grzewczych (zasilanych węglem kamiennym, brunatnym, torfem, łupkami bitumicznymi), ale zgodnie z następującą hierarchią: w pierwszej kolejności - montaż OZE, w drugiej - przyłączenie do sieci ciepłowniczej, w trzeciej - zastosowanie kotłów i systemów grzewczych zasilanych gazem ziemnym, pod warunkiem, że jest to możliwe technicznie i uzasadnione ekonomicznie (przy równoczesnej termomodernizacji budynku/obiektu) - jako element uzupełniający.” Dodany zapis ma na celu wyłącznie przybliżenie zakresu rzeczowego jaki jest możliwy do realizacji w ramach projektu.

- Usunięto zapis w brzmieniu: **„Uzupełnieniem obszaru wsparcia mogą być działania w zakresie podnoszenia świadomości, edukacji, doradztwa w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, promowania oszczędności energii, gospodarki o obiegu zamkniętym i wykorzystania OZE”**. Zapis ten wynika bezpośrednio z zapisów Programu i będzie realizowany w ramach oddzielnego działania 2.6
- W kilku miejscach doprecyzowano, iż oszczędność energii dotyczy energii „pierwotnej”
- Zapis w brzmieniu: „Projekty wsparte w ramach działania muszą wynikać z odpowiedniej strategii ZIT” - otrzymuje brzmienie **„Projekty wsparte w ramach działania muszą wynikać z odpowiedniej strategii ZIT/IIT OKP.”**
- Dodano zapis w brzmieniu: **„Zakres i obszar zastosowania IF oraz warunki przyznawania wsparcia zostaną określone w Strategii inwestycyjnej dla IF w ramach programu regionalnego FEM 2021-2027, w oparciu o ocenę ex-ante, zgodnie z art. 58 rozp. ogólnego.”**
- Usunięto wskaźniki dotyczące rozwoju sieci ciepłowniczych – projekty będą realizowane w ramach innych działań.

i) w działaniu 2.22:

– w polu „Opis działania” –

- **dodano zapis w brzmieniu: „Wsparcie będzie oferowane w obszarze generowania energii w szczególności w systemie rozproszonym, w oparciu o lokalne uwarunkowania i potencjał dostępnych zasobów. Wsparcie w ramach Działania udzielane jest wyłącznie w formie instrumentów finansowych z przeznaczeniem na następujące typy projektów:”** – dodany został krótki opis wprowadzający wraz z informacją, iż działanie jest wdrażane wyłącznie w formie IF;
- Wprowadzone zostały dodatkowe opisy dla każdego z typów projektów w celu uszczegółowienia zakresów wsparcia. Dodatkowo dla każdego typu projektów zostały wprowadzone oddzielnie, powtórzone warunki dostępowe. Wprowadzono zapisy w brzmieniu:

„Typ projektu A. Wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych

Budowa i rozbudowa instalacji OZE w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, w tym z zastosowaniem magazynów energii działających na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci.

Dofinansowanie w ramach instrumentu przewiduje budowę jednostek wytwarzania energii wykorzystujących m.in. energię biomasy, biogazu, biometanu, wiatru, promieniowania słonecznego, wody.

Dopuszczalne jest dofinansowanie magazynów energii elektrycznej jako samodzielnych projektów działających na potrzeby istniejącego źródła OZE.

W przypadku inwestowania przez odbiorców ostatecznych w instalacje wykorzystywane do wytwarzania energii elektrycznej, może ona być wytwarzana na potrzeby własne, jak również z możliwością sprzedaży do sieci.

Uzupełniająco (do 20% kosztów kwalifikowalnych) wsparcie może obejmować budowę stacji ładowania pojazdów elektrycznych wykorzystujących energię z danego źródła/magazynu energii realizowanego w ramach projektu.

Warunki dostępowe dla typu projektu A:

1.Moce przewidziane do wsparcia w ramach wytwarzania energii elektrycznej:

a) wiatr: nie więcej niż 5 MWe

b) biomasa: nie więcej niż 5MWe,

c) biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe,

d) woda: nie więcej niż 5 MWe

e) promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 Mwe.

2.Ww. wartości dotyczą sumarycznej mocy wszystkich jednostek wytwórczych danego rodzaju OZE wchodzących w skład projektu.

3.Moc magazynu przewidziana do dofinansowania w projekcie samodzielnym: nie więcej niż 1 Mwe.

4.W przypadku magazynów realizowanych w ramach projektów kompleksowych wraz z instalacjami OZE ich moc nie powinna przekraczać sumarycznej mocy wszystkich jednostek wytwórczych wchodzących w skład tej instalacji.

5.Inwestycje w elektrownie wodne ograniczone będą do działań dotyczących istniejących obiektów, wyposażonych w hydroelektrownie. Wsparcie nie może powodować nieosiągnięcia dobrego stanu lub potencjału jednolitych części wód, nie może pogarszać stanu lub potencjału jednolitych części wód oraz nie może mieć znaczącego wpływu na cele ochrony obszarów objętych siecią Natura 2000.

Typ projektu B. Wytwarzanie energii cieplnej ze źródeł odnawialnych

•Budowa i rozbudowa instalacji OZE w zakresie wytwarzania ciepła i chłodu przy wykorzystaniu energii geotermalnej, słonecznej, pomp ciepła, biomasy z zastosowaniem magazynów ciepła działających na potrzeby danego źródła OZE wraz z przyłączeniem do sieci.

•Dopuszczalne jest dofinansowanie magazynów energii odnawialnej jako samodzielnych projektów do istniejących instalacji do produkcji ciepła działających na potrzeby istniejącego źródła.

Warunki dostępowe dla typu projektu B:

1.Moce przewidziane do wsparcia w ramach wytwarzania energii cieplnej:

a) biomasa: nie więcej niż 5 MWth,

b) promieniowanie słoneczne: nie więcej niż 0,5 MWth,

c) geotermia: nie więcej niż 2 MWth,

d) biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth.

2. Ww. wartości dotyczą sumarycznej mocy wszystkich jednostek wytwórczych danego rodzaju OZE wchodzących w skład projektu.

Typ projektu C. Projekty kompleksowe wykorzystujące OZE do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej

Dopuszcza się możliwość łączenia projektów typu A i B przy zachowaniu wskazanych dla tych typów limitów mocy.

Typ projektu D. Klastry energii, spółdzielnie, wspólnoty energetyczne

Wsparcie w rozwój lokalnych odnawialnych źródeł energii objęte zostaną projekty realizowane przez społeczności energetyczne (w tym klastry energii, spółdzielnie energetyczne oraz inne społeczności energetyczne wynikające z wdrożenia Dyrektywy RED II), grupowo działających prosumentów ze szczególnym uwzględnieniem roli JST (w szczególności gminy i związki gmin) tworzących tego typu lokalne społeczności i wspólnoty energetyczne. Wsparcie inwestycyjne kierowane do istniejących podmiotów, które będą mogły wdrażać adekwatne dla podmiotu usługi energetyczne, w tym wytwarzanie, magazynowanie, zarządzanie i dystrybucja energii w ramach podmiotu. Dopuszczalne będą instalacje hybrydowe łączące w sobie więcej niż jedno źródło OZE.

W odniesieniu do sieci elektroenergetycznych w ramach systemów społeczności energetycznych realizacja ww. zakresu inwestycji będzie możliwa pod warunkiem uzgodnienia projektów indywidualnych z IK UP.

Brak limitów mocy OZE w odniesieniu do inwestycji realizowanych w typie D.”

- zapis w brzmieniu: „Szczegółowe warunki wsparcia oraz zasady realizacji projektów, ujęte zostaną w regulaminie naboru” – otrzymuje brzmienie: „**Zakres i obszar zastosowania IF oraz warunki przyznawania wsparcia zostaną określone w Strategii inwestycyjnej dla IF w ramach programu regionalnego FEM 2021-2027, w oparciu o ocenę ex-ante, zgodnie z art. 58 rozp. ogólnego.**”
- Zapis w brzmieniu: „Projekty wsparte w ramach działania muszą wynikać z odpowiedniej strategii ZIT” - otrzymuje brzmienie „**Projekty wsparte w ramach działania muszą wynikać z odpowiedniej strategii ZIT/IIT OKP.**”

j) w działaniu 2.5:

- w polu „Wskaźniki produktu” dodano wskaźnik specyficzny dla programu: **PROG-FEMPP20 Liczba zakupionych pojazdów służących kontroli jakości powietrza;**

k) w działaniu 2.14:

- w polu „Opis działania” dodano zapis w brzmieniu: „**W ramach działania 2.14 dopuszcza się uwzględnienie kosztów pośrednich w wysokości równej 6% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu. W przypadku projektów, których łączny koszt nie przekracza 200 000 euro, uwzględnienie kosztów pośrednich we wskazanej wyżej wysokości jest obowiązkowe. W przypadku projektów, który łączny koszt wyrażony w PLN przekracza 200 tys. EUR uwzględnienie kosztów pośrednich w projekcie jest dobrowolne**”
- w polu „Typ beneficjenta szczegółowy” dodano zapis: „**Uczelnie**”;

l) w działaniu 5.4:

- w polu „Opis działania”, w odpowiedzi na uwagi zgłoszone w ramach opiniowania kryteriów wyboru projektów przez Komitet Monitorujący FEM, dodano zapis w brzmieniu: **„Jako instytucje otoczenia biznesu rozumie się podmioty nie działające dla zysku lub przeznaczające zysk na cele statutowe, zgodne z zapisami statutów lub dokumentów równoważnych, prowadzące działalność mającą na celu tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju innowacji i przedsiębiorczości”**;
- w polu „Opis działania” zmieniono zapis w zakresie wykluczeń beneficjentów z terenu ZIT z naborów realizowanych poza instrumentem ZIT/IIT OPK. W ten sposób złagodzone zostają obwarowania w dostępie do środków programu dla beneficjentów nie będących członkami ZIT/IIT OPK, ich jednostkami organizacyjnymi i podmiotami z nimi powiązanymi, którzy do tej pory, co do zasady byli wykluczani ze wsparcia w obszarach, w których Związek ZIT planował do realizacji projekty. Dotychczasowy zapis: **„z konkursu wykluczony zostanie każdy projekt, który ma być realizowany na terenie podregionu objętego strategią ZIT/IIT OPK, na której liście projektów wskazano projekty odpowiadające zakresem projektom możliwym do wsparcia w ramach przedmiotowego konkursu. Wyłączenie nie dotyczy proj. ujętych w Strategii Partnerstw CWD – Pilotaż”** zastąpiono zapisem: **„z konkursu wykluczony zostanie każdy projekt, który ma być realizowany na terenie podregionu objętego strategią ZIT/IIT OPK. Jeżeli ZIT/IIT OPK przewiduje realizację projektów w danym typie proj. wyłączeniu w naborze w tym typie operacji podlegają podmioty będące członkami danego ZIT/IIT OPK, ich jednostki organizacyjne oraz podmioty z nimi powiązane. Wyłączenie nie dotyczy proj. ujętych w Strategii Partnerstw CWD – Pilotaż.”**
- w odpowiedzi na uwagi zgłoszone w ramach opiniowania kryteriów wyboru projektów przez Komitet Monitorujący FEM, w polu „Typ beneficjenta ogólny” dodano zapis: **„Służby publiczne”** oraz w polu „Typ beneficjenta szczegółowy” dodano zapis: **„Jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego”**;

m) w działaniu 6.10

- dopisano wysokość alokacji ogółem

n) w działaniu 6.11:

- w polu „Opis działania” w sekcji wskazującej uzupełniające elementy projektów typu A możliwe będzie dodanie zapisu w brzmieniu: **„• rozwój kompetencji ekologicznych i umiejętności niezbędnych do pracy w sektorze zielonej gospodarki”**;
- w polu „Opis działania” zapis w brzmieniu: „Beneficjent jest zobowiązany do monitorowania poziomu alokacji wydatkowanej na realizację kursów

prowadzących do uzyskania przez uczniów kwalifikacji zawodowych w zakresie gospodarki zielonej (jeśli dotyczy)” został doprecyzowany poprzez nadanie mu brzmienia: *Beneficjent jest zobowiązany do monitorowania poziomu alokacji wydatkowanej na realizację kursów prowadzących do uzyskania przez uczniów kwalifikacji i uprawnień zawodowych w zakresie gospodarki zielonej oraz rozwój kompetencji ekologicznych i umiejętności niezbędnych do pracy w sektorze zielonej gospodarki (jeśli dotyczy)*”;

- dopisano wysokość alokacji ogółem
- o) w działaniach 6.11 oraz 6.12 zmieniono zapis w zakresie wykluczeń beneficjentów z terenu ZIT z naborów realizowanych poza instrumentem ZIT/IIT OPK. W ten sposób złagodzone zostają obwarowania w dostępie do środków programu dla beneficjentów nie będących członkami ZIT/IIT OPK, ich jednostkami organizacyjnymi i podmiotami z nimi powiązanymi, którzy do tej pory, co do zasady byli wykluczani ze wsparcia w obszarach, w których Związek ZIT planował do realizacji projekty.
- p) w działaniu 6.12:
- w polu „Opis działania” zapis w brzmieniu: „Beneficjent jest zobowiązany do monitorowania poziomu alokacji wydatkowanej na realizację kursów prowadzących do uzyskania przez uczniów kwalifikacji zawodowych w zakresie gospodarki zielonej (jeśli dotyczy)” został doprecyzowany poprzez nadanie mu brzmienia: *Beneficjent jest zobowiązany do monitorowania poziomu alokacji wydatkowanej na realizację kursów prowadzących do uzyskania przez uczniów kwalifikacji i uprawnień zawodowych w zakresie gospodarki zielonej oraz rozwój kompetencji ekologicznych i umiejętności niezbędnych do pracy w sektorze zielonej gospodarki (jeśli dotyczy)*”
 - w polu „Wskaźniki produktu” dodano wskaźnik: **PLFCO03 Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem;**
- q) w działaniu 6.14
- dopisano wysokość alokacji ogółem
- r) w działaniu 6.16:
- w polu „Opis działania” zapis dotyczący grupy docelowej uzupełniono w taki sposób, do dotychczasowego wykazu dodano zapis: „**a także osoby będące ofiarami przestępstw i przemocy w rodzinie**”;
- s) w działaniach 6.16 oraz 6.21:
- zmieniono wysokość alokacji ogółem oraz wysokość alokacji UE, w związku z przesunięciami środków finansowych dokonanyymi w ramach celów szczegółowych;

- zmieniono zapis w zakresie wykluczeń beneficjentów z terenu ZIT z naborów realizowanych poza instrumentem ZIT/IIT OPK. W ten sposób złagodzone zostają obwarowania w dostępie do środków programu dla beneficjentów nie będących członkami ZIT/IIT OPK, ich jednostkami organizacyjnymi i podmiotami z nimi powiązanymi, którzy do tej pory, co do zasady byli wykluczani ze wsparcia w obszarach, w których Związek ZIT planował do realizacji projekty.
- t) w działaniu 6.21:
- w polu „*Opis działania*”, w związku ze zmianą Ustawy o pomocy społecznej w zakresie dotyczącym mieszkalnictwa chronionego, wprowadzono korekty w opisie, by dostosować nazewnictwo do okresu przejściowego;
- u) w działaniu 6.23:
- w polu „*Wskaźniki produktu*” dodano wskaźnik: ***PLKLCO03 Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie (osoby)***;
- v) w działaniu 6.26:
- w polu „*Opis działania*”, zmodyfikowano dotychczasowy zapis mówiący o grupie docelowej w taki sposób, by nawiązać wprost do zapisów wytycznych, nadając mu brzmienie: ***„Odbiorcami usług (grupą docelową) będą osoby wskazane w podrozdziale 4.2 (zasady dotyczące aktywnej integracji) wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego określonych dla EFS+, z wyłączeniem osób biernych zawodowo. Uwzględnione zostaną grupy preferowane wskazane w ww. wytycznych ze szczególnym naciskiem na wsparcie osób w kryzysie bezdomności, dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań lub zagrożonych bezdomnością”***.
 - w polu „*Opis działania*” dodano zapis: *Wskazane w polu „typ beneficjenta – ogólny” Organizacje społeczne i związki wyznaniowe mogą występować w projekcie wyłącznie w charakterze partnera.*
 - W polu „Typ beneficjenta – ogólny” dodano kategorię: *Organizacje społeczne i związki wyznaniowe.*